

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра психології

ЗАТВЕРДЖЕНО
Факультет гуманітарно-педагогічний
19 червня 2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**
Психологія духовності

Галузь знань С “Соціальні науки, журналістика та інформація”
Спеціальність С4 “Психологія”
Освітня програма “Психологія” (ОС “Магістр”)
Факультет: гуманітарно-педагогічний
Розробник: кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології
Тетяна Циганчук

Київ – 2026 р.

1. Опис навчальної дисципліни «Психологія духовності»

Дисципліна «Психологія духовності»— це наукова та прикладна галузь, яка вивчає зв'язок між психологічним благополуччям та духовним аспектом людського буття (пошуком сенсу, ціннісними орієнтаціями та самоактуалізацією). Ця дисципліна об'єднує доказову психотерапію (наприклад, логотерапію Віктора Франкла або трансперсональну психологію) з навичками усвідомленості та пошуку глибоких життєвих смислів.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>Магістр</i>	
Спеціальність	<i>С4 Психологія</i>	
Освітня програма	<i>Психологія</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	210	
Кількість кредитів ECTS	7	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)		
Форма контролю	<i>Екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	1	1
Семестр	2	2
Лекційні заняття	45 год.	10 год.
Практичні, семінарські заняття	45 год.	10 год.
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	120 год.	190 год.
Індивідуальні завдання	-	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	6 год.	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни «Психологія духовності» є формування у майбутніх науковців теоретичних знань про духовність у психологічному контексті; дослідження глибинних питань природи свідомості та поведінки людей із взаємодоповнюючих точок зору; розуміння глибинних психічних процесів та їхнього підґрунтя; вивчення основних понять і дослідницьких підходів до інтерпретації духовного світу людини; формування критичного мислення.

Перелік освітніх компонент, які передують вивченню навчальної дисципліни: соціальна психологія, психологічне консультування; основи психотерапії, психологія релігії.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та/або практики.

СК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

СК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.

СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

СК10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПРН 5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПРН 6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

ПРН 7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.

ПРН 9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

2.Програма та структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин												
	Денна, вечірня форма							Заочна форма					
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	11	12	13	14	15
Змістовий модуль 1. Людина як біологічного, психологічного, соціального та духовного													
Тема 1. Багатовимірність феномену людини		13	4	4			5	17	2				15
Тема 2. Я, душа і таємниці свідомості		13	4	4			5	17		2			15
Тема 3. Інтерпретація духовного простору особистості в класичних східних вченнях		18	4	4			10	17		2			15
Тема 4. Множинність інтерпретацій духовної сутності людини у західній традиції		18	4	4			10	17	2				15
Тема 5. Психологічні теорії: душа і тіло		18	4	4			10	19	2	2			15
Тема 6. К.Г. Юнг і нумінозний досвід: між явним і прихованим		18	4	4			10	15					15
Разом за змістовим модулем 1		98	24	24			50	102	6	6			90
Змістовий модуль 2. Духовність, цінності та смисли в житті людини													
Тема 7. Е. Фромм і філософсько-психологічний аналіз		16	2	4			10	17		2			15

феномену людини													
Тема 8. Реалізація людського потенціалу і пошуки сенсу життя		16	4	2			10	19	2	2			15
Тема 9. Ціннісно-смыслова сфера особистості		16	2	4			10	14					14
Тема 10. Людина поза обумовленою реальністю: синтез східних і західних моделей людського розвитку		16	4	2			10	14					14
Тема 11. Етичні та естетичні ціннісні орієнтації у духовному розвитку особистості		16	2	4			10	14					14
Тема 12. Вікові та індивідуально-психологічні особливості як чинники духовного розвитку особистості		16	4	2			10	14					14
Тема 13. Постмодерна людина у пошуках нової ідентичності		16	3	3			10	16	2				14
Разом за змістовим модулем 2		112	21	21			70	108	4	4			100
Разом		210	45	45			120	210	10	10			190

3. Темі лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Багатовимірність феномену людини	4
2	Я, душа і таємниці свідомості	4

3	Інтерпретація духовного простору особистості в класичних східних вченнях	4
4	Множинність інтерпретацій духовної сутності людини у західній традиції	4
5	Психологічні теорії: душа і тіло	4
6	К.Г. Юнг і нумінозний досвід: між явним і прихованим	4
7	Е. Фромм і філософсько-психологічний аналіз феномену людини	4
8	Реалізація людського потенціалу і пошуки сенсу життя.	4
9	Ціннісно-смилова сфера особистості	4
10	Людина поза обумовленою реальністю: синтез східних і західних моделей людського розвитку	4
11	Етичні та естетичні ціннісні орієнтації у духовному розвитку особистості	4
12	Вікові та індивідуально-психологічні особливості як чинники духовного розвитку особистості	4
13	Постмодерна людина у пошуках нової ідентичності	

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Людина як єдність біологічного, психологічного, соціального та духовного	2
2	Проблема співвідношення душі і тіла людини	4
3	Душа, розум і свідомість у класичних східних вченнях	6
4	Осмислення духовного простору людини в західному дискурсі	6
5	Душа, тіло і психоаналіз	2
6	Колективне несвідоме. Архетипи колективного несвідомого	4
7	Філософська антропологія та гуманістична етика Е. Фромма	4
8	Людина у пошуках самореалізації та сенсів	2
9	Цінності, смисли і мотиви	4
10	Трансперсональний підхід до дослідження феномену людини	2
11	Етичні та естетичні цінності та духовний розвиток особистості	4
12	Вікові та індивідуально-психологічні особливості в контексті духовного розвитку особистості	2
13	Полікультурний простір постмодерну: на шляху до людини майбутнього	3

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Багатовимірність феномену людини	5
2	Я, душа і таємниці свідомості	5
3	Інтерпретація духовного простору особистості в класичних східних вченнях	10
4	Множинність інтерпретацій духовної сутності людини у західній традиції	10
5	Психологічні теорії: душа і тіло	10
6	К.Г. Юнг і нумінозний досвід: між явним і прихованим	10
7	Е. Фромм і філософсько-психологічний аналіз феномену людини	10
8	Реалізація людського потенціалу і пошуки сенсу життя.	10
9	Ціннісно-сміслова сфера особистості	10
10	Людина поза обумовленою реальністю: синтез східних і західних моделей людського розвитку	10
11	Етичні та естетичні ціннісні орієнтації у духовному розвитку особистості	10
12	Вікові та індивідуально-психологічні особливості як чинники духовного розвитку особистості	10
13	Постмодерна людина у пошуках нової ідентичності	10

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне та письмове опитування;
- тестування;
- захист практичних робіт, завдань самостійної роботи;
- самооцінювання.

7. Методи навчання:

- лекція (усний виклад великого за обсягом та логічною побудовою навчального матеріалу, займає основну частину часу відповідних занять),
- пояснення (основних термінів, феноменів, причинно-наслідкових зв'язків під час практичних занять),
- розповідь (опис життєвих випадків, що ілюструють пояснювані явища та феномени),
- бесіда (репродуктивна – на початку кожного семінарського заняття, катехізисна – наприкінці лекційних та семінарських занять, евристична – на початку лекційних та семінарських занять),
- робота з підручниками, навчальними посібниками, науковими статтями (аналіз теоретичного матеріалу під час виконання завдань

самостійної роботи з подальшим формулюванням висновків, побудовою таблиць та схем).

- вправи (розв'язування задач на застосування набутих знань, тренування у застосуванні знань закономірностей психіки, виконання творчих завдань, що наближаються до реальних професійних ситуацій під час практичних занять),

- контрольні роботи (виконання завдань, що перевіряють розуміння навчального матеріалу),

- проекти, командні завдання.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного “Положення про екзамени та заліки у НУБіП України”.

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Дитяча психотерапія як професійна діяльність		
Лекція 1. Багатовимірність феномену людини	Формування системного розуміння людини як складної цілісності, що поєднує в собі біологічний, психологічний, соціальний та духовний виміри. Опанування цієї теми дає студенту чи досліднику комплексні знання про природу людини та інтегрує підходи різних гуманітарних дисциплін..	-
Практична робота 1. Проблема співвідношення душі і тіла людини		5
Самостійна робота 1. Багатовимірність феномену людини		10
Лекція 2. Я, душа і таємниці свідомості	Розуміння того, як взаємодіють наше его («Я»), духовна сутність («душа») та вищі рівні сприйняття («свідомість»).	-
Практична робота 2. Людина як єдність біологічного, психологічного, соціального та духовного		10
Самостійна робота 2. Я, душа і таємниці свідомості		10
Лекція 3. Інтерпретація духовного простору особистості в класичних східних вченнях	Розуміння архітекτονіки душі крізь призму трьох фундаментальних східних систем: індуїзму (веданти), буддизму та даосизму.	-
Практична робота 3. Душа, розум і свідомість у класичних східних вченнях		5
Самостійна робота 3. Інтерпретація духовного простору особистості в класичних східних вченнях		10

Лекція 4. Множинність інтерпретацій духовної сутності людини у західній традиції	Розуміння еволюції західної думки — від релігійно-філософських доказових систем до сучасного психотерапевтичного та нейробіологічного трактування духовності.	-
Практична робота 4. Осмислення духовного простору людини в західному дискурсі		5
Самостійна робота 4. Множинність інтерпретацій духовної сутності людини у західній традиції		5
Лекція 5. Психологічні теорії: душа і тіло	Розуміння ключових психологічних теорій, які пояснюють цей зв'язок, а також володіння прикладними методами роботи через тілесність.	
Практична робота 5. Душа, тіло і психоаналіз		
Самостійна робота 5. Психологічні теорії: душа і тіло		
Лекція 6. К.Г. Юнг і нумінозний досвід: між явним і прихованим	Розуміння динаміки зустрічі людини з архетипами та прихованими силами власної душі.	10
Практична робота 5. Колективне несвідоме. Архетипи колективного несвідомого		
Самостійна робота 6. К.Г. Юнг і нумінозний досвід: між явним і прихованим		
Модульна контрольна робота 1.	Узагальнення набутих знань та умінь.	30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Специфічні напрями дитячої психології		
Лекція 1. Е. Фромм і філософсько-психологічний аналіз феномену людини	Результатом вивчення цієї теми є глибоке розуміння людської природи не як статичного набору інстинктів, а як динамічного процесу розв'язання фундаментальних суперечностей існування.	-
Практична робота 1. Філософська антропологія та гуманістична етика Е. Фромма		5
Самостійна робота 1. Е. Фромм і філософсько-психологічний аналіз феномену людини		5
Лекція 2. Реалізація людського потенціалу і пошуки сенсу життя	Розуміння того, що людський потенціал розгортається не через егоїстичне самовдосконалення, а через самотрансценденцію — вихід за межі власного «Я» заради вищих смислів.	-
Практична робота 2. Людина у пошуках самореалізації та сенсів		5

Самостійна робота 2. Реалізація людського потенціалу і пошуки сенсу життя		5
Лекція 3. Ціннісно-смилова сфера особистості	Результатом вивчення цієї теми є розуміння того, що цінності та смисли — це не абстрактні філософські поняття, а внутрішні психологічні органи, які трансформують зовнішній досвід людини у її духовну сутність.	-
Практична робота 3. Цінності, смисли і мотиви		5
Самостійна робота 3. Ціннісно-смилова сфера особистості.		5
Лекція 4. Людина поза обумовленою реальністю: синтез східних і західних моделей людського розвитку	Створення інтегральної психологічної матриці, яка об'єднує західну глибинну науковість (структуру Его, волю, раціональність) та східну духовну метафізику (чисту свідомість, розтотожнення, недіяння). Це дає розуміння того, як вивести особистість на рівень справжньої внутрішньої свободи.	-
Практична робота 4. Трансперсональний підхід до дослідження феномену людини		5
Самостійна робота 4. Людина поза обумовленою реальністю: синтез східних і західних моделей людського розвитку		5
Лекція 5. Етичні та естетичні ціннісні орієнтації у духовному розвитку особистості	Розуміння того, що етика та естетика — це не просто зовнішні норми культури чи правила поведінки, а трансформаційні сили психіки, які очищують Его та переводять особистість на рівень самотрансценденції.	-
Практична робота 5. Етичні та естетичні цінності та духовний розвиток особистості		5
Самостійна робота 5. Етичні та естетичні ціннісні орієнтації у духовному розвитку особистості		5
Лекція 6. Вікові та індивідуально-психологічні особливості як чинники духовного розвитку особистості	Розуміння духовності не як статичного стану, а як еволюційного процесу, де кожен віковий період та кожна індивідуальна особливість є або унікальним ресурсом, або специфічним викликом (кризою) для росту душі.	-
Практична робота 6. Вікові та індивідуально-психологічні особливості в контексті духовного розвитку особистості		5
Самостійна робота 6. Вікові та індивідуально-психологічні особливості як чинники духовного розвитку особистості		5
Лекція 7. Постмодерна людина у пошуках нової ідентичності	Розуміння феномену «плинної ідентичності» та володіння інструментами психотерапевтичного супроводу людини, яка переживає глибоку	10

Практична робота 7. Полікультурний простір постмодерну: на шляху до людини майбутнього	кризу децентрації та безсенсовості у світі постправди.	
Самостійна робота 7. Постмодерна людина у пошуках нової ідентичності		
Модульна контрольна робота 1.	Узагальнення набутих знань та умінь.	30
Всього за модулем 2		100
Всього за модулем 3		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$	
Екзамен	30	
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	<p>Відтермінування здачі завдань самостійної роботи, практичних занять у випадках хвороби чи якоїсь іншої вагомій для студента причини може бути дозволене за умови надання необхідної документації.</p> <p>Відтермінування здачі екзамену може бути дозволене за умови погодження з деканатом.</p> <p>Проведення навчальних занять, терміни та умови виконання навчальних завдань можуть бути адаптовані до запитів студентів із документально підтвердженими особливими потребами.</p> <p>Відповідальністю студента залишається вчасне надання таких документів.</p>
Політика щодо академічної доброчесності	<p>Вступаючи на цей курс, студенти повинні дотримуватися норм поведінки, прописаних у Положенні про академічну доброчесність у Національному університеті біоресурсів і природокористування України (https://nubip.edu.ua/node/12654).</p> <p>Ви повинні знати та дотримуватись академічної доброчесності з усіх питань цього курсу. Порушення академічної доброчесності тягне за собою академічну відповідальність.</p>
Політика щодо відвідування	<p>Відвідування лекцій та практичних занять з курсу є обов'язковим, воно забезпечує краще розуміння матеріалу, дає можливість</p>

	простежити зв'язок між теоретичною інформацією та її прикладним аспектом, сформувавши систему знань та ґрунтовно підготуватись до екзамену. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету).
--	---

9. Навчально-методичне забезпечення:

10. Рекомендована література

Основна:

1. Вертель, А.В. Філософія психоаналізу: навч. посібник. СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2015. 208 с.
2. Вілбер, К. Коротка історія всього. Terra Incognita, 2020. 400 с.
3. Гроф, С. Психологія майбутнього. Terra Incognita, 2019. 400 с.
4. Губенко І.Я., Карнацька О.С., Шевченко О.Т. Основи загальної і медичної психології, психічного здоров'я та міжособового спілкування. Підручник. Київ: ВСВ «Медицина», 2021. 312 с.
5. Психологічні закономірності розвитку духовності особистості: монографія / М.Й. Боришевський, О.В. Шевченко, Н.Д. Володарська та ін. За загальною редакцією М.Й. Боришевського. – К.: Педагогічна думка, 2011. – 200 с.
6. Франкл, В. Людина у пошуках справжнього сенсу. Психолог у концтаборі. Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. 160 с.
7. Фромм, Е. Втеча від свободи. Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2019. 288 с.
8. Фромм, Е. Мати чи бути. Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2020. 304 с.
9. Юнг, К.Г. Архетипи і колективне несвідоме. Астролябія, 2013. 588 с.

Додаткова:

1. Рассел Б. Історія західної філософії / Пер. з англ. Ю. Лісняка, П. Тарашука. К.: Основи, 1995. 759 с.
2. Салій А. В. Історія філософії: навч. посіб. Полтава : Дивосвіт, 2018. 190 с.
3. Стрелкова А. Буддизм: філософія порожнечі. Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2015. 408 с.

11. Інформаційні ресурси.

1. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Бібліотека Гумер. URL: https://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Philos/index_philos.php
3. Бібліотека e-reading. URL: <http://www.e-reading.by/bookbytypes.php?type=17>
4. Бібліотека royallib. URL: <https://royallib.com/>

